

21.09.2020

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
www.avi.fi/muistutus

Viite Lausuntopyyntönne 13.8.2020, ESAVI/10307/2020

Lausunto Hartolan kunnan lupahakemuksesta, pohjaveden ottaminen Kissamäen pohjavedenottamolta, Tollinmäenharju-Huiskanharju pohjavesialue, Hartola

Hartolan kunta hakee vesilain mukaista lupaa Kissamäen pohjavedenottamon rakentamiseksi ja pohjaveden ottamiseksi siitä 850 m³/d kuukausikeskiarvona laskettuna Tollinmäenharju-Huiskanharjun (nro 0608105) pohjavesialueelta Hartolan kunnassa. Vedenottamolle rakennetaan kaksi siiviläputkikaivoa, vedenkäsittelyrakennus ja alkaloinnissa syntyville huuhteluvesille tarvittava allas. Vedenotolla turvataan Hartolan, Sysmän ja Joutsan vesihuoltoa. Vedenotolla saattaa olla vaikutusta alueen yksityiskaivoihin.

Kissamäen pohjavedenottamo rakennetaan kiinteistölle Hakaportti 81-411-8-50, josta Hartolan kunta hakee vesilain mukaista oikeutta lunastaa 1,79 ha:n määräalan. Hakija hakee myös vesilain mukaista valmistelulupaa tarvittavien putkiyhteyksien, maatöiden, kaivojen ja vedenkäsittelyrakennuksen sekä laitteiston rakentamiseksi ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa.

Kissamäen vedenottamoalue sijaitsee Tollinmäenharju-Huiskanharju -nimisellä (tunnus 0608105) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella. Pohjavesialueen kemiallinen ja määrällinen tila ovat hyvät. Pohjavesialue on vesienhoidon suunnittelussa nimetty riskialueeksi liikenteen ja tienpidon aiheuttamien riskien vuoksi. Kissamäen tutkitun vedenottamon paikalla on tienpidon pohjavesivaikutuksia seurattu vuodesta 2012. Kloridipitoisuus (15...21 mg/l) on luonnontilaisesta kohonnut.

Valtatie 4 sijaitsee Kissamäen vedenottamon valuma-alueella noin 2 km matkalla. Myös tielle suunniteltu uusi linjaus sijoittuu osittain Kissamäen vedenottamon valuma-alueelle. Tien uudelle linjaukselle on myönnetty vesilain mukainen lupa aluehallintoviraston päätöksellä 9.12.2015 (249/2015/2, ESAVI/85/04.09/2014), jota on muutettu Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä 20.12.2016. Lupa on tullut lainvoimaiseksi

7.2.2018. Tien nykyinen tai suunniteltu linjaus eivät sijoitu Kissamäen vedenottamon lähialueelle.

Keski-Suomen ELY-keskus on teettänyt pohjavesitutkimuksia Tollinmäenharju-Huiskanharjun pohjavesialueella vuosina 2010 - 2011. Noin viisi viikkoa (13.9. - 19.10.2010) kestäneen koepumppauksen perusteella Kissamäen vedenottamosta on saatavissa käyttöön 850 m³/d hyvälaatuista pohjavettä. Osa käyttöön saatavasta vedestä on Jääsjärvestä rantaimetyvää tekopohjavettä. Rantaimetytyneen tekopohjaveden osuudesta otetusta vedestä ei ole selvitystä. Koepumppauksen lopetusnäytteestä tehtiin laaja veden laatututkimus, jonka mukaan veden laatu täyttää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen 1352/2015 mukaiset talousveden laatuvaatimukset ja -suositukset.

Vedenottamolle on koepumppauksen perusteella arvoitu vaikutusalue. Vedenoton on arvoitu voivan vaikuttaa vaikutusalueella sijaitsevien yksityiskaivojen (5 kpl) vedenpinnan korkeuteen. Muutoin hankkeesta ei arvioida aiheutuvan menetyksiä yleiselle tai yksityiselle edulle. Hakemuksessa on ehdotettu, että vedenottamolle laaditaan tarkkailuohjelma, jonka avulla voidaan seurata vedenoton vaikutusta pohjaveden pinnankorkeuteen.

Vedenottamon vaikutusalueella pohjaveden purkautuminen tapahtuu Jääsjärven rantavyöhykkeeltä suoraan järveen. Järveen purkautuvan pohjaveden määrä vähenee otettavan vesimäärän suhteessa. Hakemuksen mukaan vedenottamon vaikutusalueella ei ole uhanalaista lähdekasvillisuutta eikä vedenotolla ole vaikutusta arvokkaiden pienvesien vesitalouteen. Hakemukseen on liitetty luontoselvityksellä (Kissamäen luontoselvitys, Teppo Häyhä 5.7.2018).

Kissamäen vedenottamosta noin 3 kilometriä etelään samalla pohjavesialueella sijaitsee Muikunlahden tutkittu vedenottamon paikka. Muikunlahden tutkittu vedenottopaikka sijaitsee eri valuma-alueella kuin Kissamäen vedenottamo. Muikunlahden alueelta on arvoitu saatavan hyvälaatuista pohjavettä noin 500 m³/d. Suuremmilla vedenottomäärillä veden rauta- ja mangaanipitoisuuksien arvioidaan nousevan. Valtatien 4 nykyinen ja suunniteltu linjaus sijaitsevat Muikunlahden tutkitun vedenottamon paikan lähialueella.

Tollinmäenharju-Huiskanharjun pohjavesialueella, noin 2 km Kissamäen vedenottamolta pohjoiseen, tilalle Mattila 8:64 on suunniteltu yksityistä pohjaveden ottoa. Hanketta varten suunnitellusta koepumppauksesta (max 25 m³/d) on tehty Hämeen ELY-keskukselle ilmoitus 31.1.2020. Hanke sijaitsee Kissamäen vedenottamon arvioidun valuma-alueen ulkopuolella.

Hämeen ELY-keskus katsoo, että Kissamäen vedenottamo on tarpeen Hartolan ja sen naapurikuntien vedenhankinnan turvaamiseksi. Hanke on mahdollista toteuttaa niin, ettei se vaaranna Tollinmäenharju -

Huiskanharjun pohjavesialueen tilaa. Asian käsittelyssä tulee ottaa huomioon seuraavaa:

- Hakija tulee velvoittaa tarkkailemaan pinnankorkeuden seurannan lisäksi myös hankkeen vaikutusta pohjaveden laatuun vedenottamon vaikutusalueella. Tarkkailussa tulee ottaa huomioon paikalliset riskitekijät, joita ovat liikenne ja tienpito, asutus sekä rantaimetyminen. Vaikutustarkkailua varten on tarpeen asentaa uusi pohjaveden havaintoputki ainakin Suppaanlammen ja vedenottamon väliin, vedenottamon vaikutusalueen ulkopuolelle.
- Hanke tulee mahdollisesti vaikuttamaan vaikutusalueella sijaitsevien yksityiskaivojen antoisuuden lisäksi myös kaivoista saatavan veden laatuun, minkä vuoksi hakija tulee velvoittaa tarkkailemaan myös käytössä olevien talousvesikaivojen vedenlaatua.
- Hakija tulee velvoittaa tarkkailemaan myös Jääsjärven ja Suppaanlammen pinnankorkeuksia.
- Otetut vesimäärät ja tarkkailun tulokset tulee raportoida Hämeen ELY-keskukselle vuosittain. Lisäksi tarkkailun tulokset tulee toimittaa pohjavesitietojärjestelmään.
- Mikäli tarkkailusta ei määrätä yksityiskohtaisesti lupapäätöksessä, tulee hakija velvoittaa toimittamaan tarkkailusuunnitelma Hämeen ELY-keskuksen hyväksyttäväksi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua päätöksen lain voimaiseksi tulemisesta.
- Jos tarkkailun perusteella havaitaan pohjaveden otosta aiheutuvan pohjaveden määrällisen tai kemiallisen tilan huonontumista tulee vedenoton määrää rajoittaa sellaiselle tasolle, ettei haittoja enää ilmene.

Asiakirjan hyväksyntä

Lausunnon on esitellyt pohjavesiasiantuntija Tuomo Korhonen ja ratkaissut johtava asiantuntija Terhi Moilanen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja HAMELY/1394/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/1394/2017 har godkänts elektroniskt

Korhonen Tuomo P 21.09.2020 16:07

Moilanen Terhi 21.09.2020 16:07